

Bohumila Trnková

Zlatá kaplička očima našich prapředků

Uměli si udělat čas na čtení. Jejich oči se nemusely brodit křiklavou a nepřehlednou barevností dnešních tiskovin. V letech 1884 – 1929 vycházel v Ottově nakladatelství český časopis Zlatá Praha. Týdeník byl vypraven velkoryse ve velikosti 40x29 cm na křídovém papíře s příjemným volnějším řádkováním a mnoha ilustracemi. Dodnes jej musíme oceňovat pro vysokou obsahovou i grafickou úroveň. Článek věnovaný Zlaté kapličce je opatřen několika podtitulky a je rozvržen na pět stran; pokus o jeho převyprávění by nebyl příliš seriózní. Výběr citací zachová ryzost tehdejší češtiny a mnohem lépe vykreslí dobu starší, než sto let.

ČTVRTSTOLETÍ NÁRODNÍHO DIVADLA. 1883—1908.

čtvrtstoletí i pojednání o kulturní současnosti. Text je proložen několika snímky nejvýznamnějších osob, zároveň je však věnována velká pozornost všem, kteří v divadle působili a působí, včetně hostujících umělců. Jedná se o několik desítek jmen dramatiků, činoherců a pěvců. Dvě stránky jsou věnovány tématicky navazujícím zprávám a fotografiím interiérů Národního divadla. Závěr článku by nám tehdejší národovecké nadšení přiblížil zcela jednoznačně. Za připomenutí stojí připojená noticka „Zevní výzdoba Národního divadla“.

Autor Karel Engelmüller zcela samozřejmě striktně dodržel hlavní pravidlo – že každý článek musí mít tři části. Širší úvod je věnován minulosti, která vyústila v konečnou stavbu a otevření ND. Obsah je široce věnován uplynulému

KDYŽ SE OTEVÍRALO NÁRODNÍ DIVADLO

Bylo to podivné prostředí, v němž vykonáno bylo otevření Národního divadla - míněno tu ovšem definitivní otevření, po požáru – 18. listopadu 1883. Celé generace k tomuto dni nedočkavě upínaly svoje touhy, od 16. května 1868, kdy položen byl za účasti všeho národa základní kámen na nábřeží, všechny snahy národní soustřeďovány byly k tomuto cíli, otevření „Zlaté kapličky“, jak divadlo záhy nazváno.

... Než osud tomu chtěl jinak a den ten [18.11. 1883] byl zkalen smutkem, jež upřímně cítil tehdy kde kdo. Bezprostředně před zahájením her zemřel všeobecně vážený, velkou částí českého lidu milovaný český publicista, tehdy redaktor „Národních listů“ Josef Barák [1833 - 1883].

... Byltě Barák vynikajícím účastníkem v pracích „Sboru pro zbudování Národního divadla“, v jehož čele stál tehdy jako předseda Dr. Fr. Ladislav Rieger.

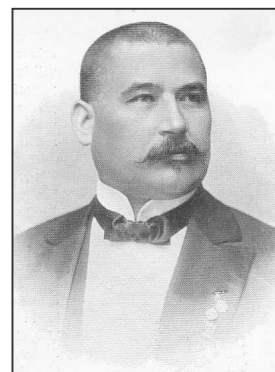
... Pozornost i účast širokého obecnstva byla tím [rozumí se loučení se zemřelým] valně odvrácena od slavnostní akademie, jež se konala téhož dne v poledne v nové budově, která krátce před tím tichým aktem v nejužším kruhu byla zástupci „Sboru pro zbudování Národního divadla“ odevzdána zemskému výboru a divadelní správě.

Slavnostní akademie měla následující program: 1. Slavnostní předehra od B. Smetany. 2. Proslov J. Vrchlického. 3. Slavnostní ouvertura od A. Dvořáka. 4. Slavnostní kantáta od K. Bendla (dle původního úmyslu měla být zpívána v loggii hlavního průčelí budovy). 5. Živý obraz od Fr. Kolára. Slova od J. Vrchlického. To byl první slavnostní akt otevření divadla.

... Pražské ulice potemněly již předčasným šerem mlhavého dne, když zástupy vracely se za zpěvu národních písní z pohřbu a plnily prostranství před Národním divadlem. S nastalým večerem zaplály tisíce plynových plamenů na nábřeží a kolem divadla, jež bylo ozářeno bílou záplavou elektrického světla obloukové lampy, umístěné na oblouku prvního pilíře řetězového mostu.

... A dlouho, z velké části po celou dobu představení (Smetanovy Libuše) setrval zástup před divadlem, oddávaje se radosti, zpívaje si své písně „Kde domov můj“, „Hej Slované“, „Moravo“, Bývali Čechové“ ...

Mezi prvními portréty jsou představení ředitelé ND. Obrázek úplně prvního - byl jím František Adolf Šubert (1849 Dobruška - 1915 Praha, ve funkci 1883 - 1900) jsme už prezentovali na webu RR, zde máme Vilímkovu kresbu z roku 1882. Český divadelní režisér, dramatik a žurnalista. Redaktor v šesti časopisech, pracoval i pro Ottův malý slovník naučný. Mimo bohatou veřejnou činnost byl i iniciátorem divadelních expozic na Jubilejní výstavě v Praze 1891 a Národopisné výstavě v roce 1895.

Pohledný pán s motýlkem je ve Zlaté Praze vyfotografován zcela současně, totiž v roce 1908. Jmenoval se Gustav Schmoranz (1858 Slatiňany - 1930 Praha, ve funkci 1900 – 1922). Výtvarník, překladatel a režisér. Ve své tvůrčí činnosti rád projevoval reprezentativní měšťanský styl. Z režii: Kvapilova Princezna Pampeliška, Vojnovičova Dubrovnická tragedie, Dumase ml. Dáma s kameliemi. Inscenoval i opery (Janáček, Výlety pana Broučka) a z výprav byla nejvýraznější Vrchlického Noc na Karlštejně.

Josef Tomeš a kol., Český biografický slovník XX. století, Q-Ž, hesla Schmoranz a Šubert.

Dalšími, pouze otitulovanými podobenkami uvádí Engelmüller dvě dvojice označené jako První autoři Národního divadla a Budovatelé Národního divadla: Bedřich Smetana, Bohumil Adámek, dvorní rada prof. Josef Zítek a vládní rada Prof. Josef Schulz. Strana 106 je proložena čtyřmi portréty, jejichž výběr je zdůvodněn tímto jednoduchým textem:

MOŠNA, KRÖSSING, SEDLÁČEK a BENONI jsou jediní sólisté Národního divadla, kteří plných 25 let nepřetržitě setrvali v jeho svazku.

Jindřich Mošna,
herec (1837-1911)

Adolf Krössing,
tenorista (1848-1933)

Alois Sedláček, herec
a režisér (1852-1922)

Bohumil Benoni,
barytonista (1862-1942)

Přední místo v grafické úpravě zaujímají čtyři fotografie Jindřicha Eckerta: Proscénium, Salon, Předsíní a Budoár královské lóže. Její vzhled se nezměnil, stejně tak ani pohled do proscénia. Jen orchestřiště je nyní pozvednuto mírně pod úroveň jeviště a nápovědní budka je zrušená – starost o herecká „okna“ převzali inspicienti v postranních portálech. Dnešní malá sonda do četby ze začátku 20. století končí citací slíbené noticky.

ZEVNÍ VÝZDOBA NÁRODNÍHO DIVADLA měla být letos v 25. roce jeho trvání doplněna umístěním dvou monumentálních trig, jejichž provedení svěřeno zesnulému sochaři Boh. Schnirchovi. Po předčasné smrti jeho svěřena definitivní úprava modelů k odlití třem mladším sochařům – Rousovi, Halmanovi a Šalounovi. Jedna z těchto trig jest již v bronzě odlita v uměleckém závodu Bendelmayerově, a k umístění jejich, jen nahodile zdrženému, dojde najisto v příštím roce.

Zlatá Praha, vyd. a nakl. J. Otto. XXVI. roč 1909, číslo 9, str. 102 – 108.